

Υπόθεση C-272/19

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

1η Απριλίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Verwaltungsgericht Wiesbaden (Γερμανία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

27 Μαρτίου 2019

Προσφεύγων:

VQ

Καθού:

Land Hessen

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Δίκαιο προστασίας των δεδομένων· Πρόσβαση στα στοιχεία του φακέλου σχετικά με τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του προσφεύγοντος που είναι αποθηκευμένα στην επιτροπή αναφορών της Βουλής της Έσσης· άρνηση πρόσβασης

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 2016/679, όρος «δημόσια αρχή, υπηρεσία ή άλλος φορέας» κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 7, του κανονισμού 2016/679· δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου των δεδομένων κατά το άρθρο 15 του κανονισμού 2016/679· ανεξαρτησία και αμεροληψία του αιτούντος δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 267 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 47, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων – ΓΚΠΔ) –εν προκειμένω το άρθρο 15 ΓΚΠΔ, δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου των δεδομένων– επί της αρμόδιας για την επεξεργασία αναφορών πολιτών επιτροπής κοινοβουλίου ομόσπονδου κράτους ενός κράτους μέλους –εν προκειμένω επί της επιτροπής αναφορών της Βουλής της Έσσης– και πρέπει αυτή να αντιμετωπιστεί συναφώς ως δημόσια αρχή κατά την έννοια του άρθρου 4, στοιχείο 7, ΓΚΠΔ;
- 2) Συνιστά το αιτούν δικαστήριο ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 47, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Χάρτη);

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), άρθρο 47, παράγραφος 2

Άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (στο εξής: ΓΚΠΔ), άρθρο 2, άρθρο 3, παράγραφος 1, άρθρο 4, σημείο 7, άρθρο 15

Παρατιθέμενες διατάξεις του εθνικού δικαίου

Grundgesetz (Θεμελιώδης Νόμος), άρθρο 17, άρθρο 92, άρθρο 97

Deutsches Richtergesetz (Γερμανικός Νόμος περί Δικαστικών Λειτουργιών) (DRiG), άρθρο 26 («Υπηρεσιακή εποπτεία»)

Verwaltungsgerichtsordnung (Κώδικας διοικητικής δικονομίας) (VwGO), άρθρα 1 («Ανεξαρτησία των διοικητικών δικαστηρίων»), 18 («Προσωρινοί δικαστές»), 38 («Υπηρεσιακή εποπτεία· ανώτερη αρχή υπηρεσιακής εποπτείας»), 39 («Διοικητικές αρμοδιότητες»)

Verfassung des Landes Hessen (Σύνταγμα του ομόσπονδου κράτους της Έσσης) (στο εξής: HV), άρθρο 17 («Δικαίωμα αναφοράς»), άρθρα 126, 127

Hessisches Datenschutz- und Informationsfreiheitsgesetz (Νόμος της Έσσης περί προστασίας των δεδομένων και ελευθερίας της πληροφόρησης) (HDSIG), άρθρο 30, παράγραφος 1 («Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τη βουλή του ομόσπονδου κράτους και τα δημοτικά όργανα εκπροσώπησης»)

Geschäftsordnung des Hessischen Landtags (Κανονισμός της Βουλής της Έσσης) άρθρο 112, παράγραφος 6

Datenschutzordnung des Hessischen Landtags (Κανονισμός της Βουλής της Έσσης περί προστασίας των δεδομένων) (παράρτημα 4 του κανονισμού της Βουλής της Έσσης), άρθρο 10 («Αποθήκευση των δεδομένων των αναφορών»)

Richtlinien für den Umgang mit Verschlussachen im Bereich des Hessischen Landtags (Οδηγίες για τη διαχείριση διαβαθμισμένων πληροφοριών στο πεδίο αρμοδιοτήτων της Βουλής της Έσσης) (παράρτημα 2 του κανονισμού της Βουλής της Έσσης) (στο εξής: VS-Richtlinien-Landtag), άρθρο 13 («Προστασία ιδιωτικού απορρήτου»)

Hessisches Richtergesetz (Νόμος της Έσσης περί Δικαστικών Λειτουργιών) (HRiG), άρθρα 2 («Ανάλογη εφαρμογή του δημοσιούπαλληλικού δικαίου»), 2b («Υπηρεσιακή αξιολόγηση»), 3 («Διορισμός των δικαστών»)

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας

- 1 Ο προσφεύγων ζητεί πρόσβαση στα προσωπικού χαρακτήρα δεδομένα του που είναι αποθηκευμένα στην επιτροπή αναφορών της Βουλής της Έσσης σε σχέση με την υπ' αριθ. 1728/18 αναφορά την οποία αυτός υπέβαλε και επί της οποίας εκδόθηκε απόφαση.
- 2 Ο καθού Πρόεδρος της Βουλής της Έσσης απορρίπτει την αίτηση πρόσβασης.
- 3 Η διαδικασία αναφοράς αποτελεί κοινοβουλευτική αρμοδιότητα της Βουλής της Έσσης: για τον λόγο αυτό, το πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ δεν καταλαμβάνει τη Βουλή της Έσσης. Τούτο προκύπτει από τις εφαρμοστέες εν προκειμένω διατάξεις, ήτοι το άρθρο 30, παράγραφος 1, HDSIG, που αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τη βουλή του ομόσπονδου κράτους και τα δημοτικά όργανα εκπροσώπησης, καθώς και το άρθρο 112 του κανονισμού της Βουλής της Έσσης, το οποίο παραπέμπει στον– περιεχόμενο στο παράρτημα 4 του εν λόγω κανονισμού– κανονισμό της Βουλής της Έσσης περί προστασίας των δεδομένων και στις περιεχόμενες στο παράρτημα 2 του εν λόγω κανονισμού οδηγίες για τη διαχείριση διαβαθμισμένων πληροφοριών στο πεδίο αρμοδιοτήτων της Βουλής της Έσσης.
- 4 Κατά τις διατάξεις αυτές, οι φάκελοι αναφορών και τα δεδομένα τους πρέπει να είναι απόρρητοι ακόμη και έναντι του υποβάλλοντος την αναφορά. Ο ΓΚΠΔ και η έως τις 24 Μαΐου 2018 ισχύουσα οδηγία 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία

των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, δεν περιείχαν καμία αναφορά ως προς τον χειρισμό κοινοβουλευτικών υποθέσεων.

- 5 Ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή κατά της άρνησης παροχής πρόσβασης ενώπιον του Verwaltungsgericht Wiesbaden (διοικητικού πρωτοδικείου Wiesbaden, Γερμανία) στις 22 Μαρτίου 2013. Η προσπάθεια να αποκτηθούν οι σχετικές πληροφορίες μέσω των υπουργείων που είχαν εμπλακεί στη διαδικασία αναφοράς και να ικανοποιηθεί έτσι το αίτημά του προσφεύγοντος απέτυχε. Τούτο είχε ως συνέπεια να συνεχιστεί η δίκη στις 29 Ιουλίου 2015 και ο προσφεύγων να εξακολουθήσει να επιδιώκει τον σχετικό με την παροχή πρόσβασης από τη Βουλή της Έσσης (επιτροπή αναφορών) σκοπό.
- 6 Η άρνηση πρόσβασης θα ήταν επιτρεπτή σύμφωνα με το άρθρο 30, παράγραφος 1, HDSIG σε συνδυασμό με το άρθρο 10 VS-Richtlinien-Landtag εάν η επιτροπή αναφορών δεν ενέπιπτε στον ΓΚΠΔ. Η προσφυγή αντιθέτως θα ευδοκίμυσε εάν οι ως άνω διατάξεις δεν αντιτίθεντο στην αίτηση παροχής πρόσβασης. Ως εκ τούτου, χρήζει διευκρίνσεως το πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ· συγκεκριμένα το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του δυνάμει του άρθρου 2. Αυτό είναι το αντικείμενο του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος.
- 7 Λόγω της υφιστάμενης στη Γερμανία οργάνωσης των διοικητικών δικαστηρίων, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, ωστόσο –στο πλαίσιο του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος– κατά πόσον δρα τελικώς ως δικαστήριο κατά την έννοια του άρθρου 267, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

Συνοπτική παρουσίαση της αιτιολογήσεως της αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 8 Ο προσφεύγων θα είχε δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα έναντι της Βουλής της Έσσης σύμφωνα με το άρθρο 15 ΓΚΠΔ εάν η επιτροπή αναφορών της Βουλής της Έσσης ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2, παράγραφος 1, ΓΚΠΔ και αποτελούσε «δημόσια αρχή» δυνάμει του άρθρου 4, σημείο 7, ΓΚΠΔ.
- 9 Κατά το άρθρο 15 ΓΚΠΔ, ο καθένας, υπό τους όρους του εν λόγω κανονισμού, έχει δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα που έχουν αποθηκευτεί και αφορούν το πρόσωπό του. Τέτοιο δικαίωμα υφίσταται έναντι του υπευθύνου επεξεργασίας και συνεπώς έναντι «δημοσίων αρχών» ως φορέων επεξεργασίας δεδομένων.
- 10 Ο ΓΚΠΔ αναφέρει στον ορισμό του υπευθύνου επεξεργασίας τη δημόσια αρχή ή υπηρεσία, δεν περιλαμβάνει όμως ρητό ορισμό της έννοιας της δημόσιας αρχής. Γίνεται μόνον διάκριση μεταξύ δημοσίων αρχών και δικαστικών αρχών. Ο κανονισμός γνωρίζει, βεβαίως, και τις «ανεξάρτητες διοικητικές αρχές» (31η αιτιολογική σκέψη) και χρησιμοποιεί περαιτέρω όρους αναφερόμενους σε

δημόσιες αρχές, οι οποίοι, ωστόσο, όλοι καταλαμβάνονται από τον γενικό όρο «δημόσια αρχή»: εποπτικές αρχές, τελωνειακές αρχές, διωκτικές αρχές, υγειονομικές αρχές, αρχές προστασίας δεδομένων, εποπτικές αρχές προστασίας δεδομένων, ρυθμιστικές αρχές, αρχές χρηματοοικονομικής εποπτείας και διοικητικές αρχές.

- 11 Για την κατανόηση της έννοιας της δημόσιας αρχής σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό δεν είναι δυνατή η προσφυγή στο δίκαιο των κρατών μελών. Οι έννοιες των νομικών πράξεων της Ένωσης πρέπει αντιθέτως να καθορίζονται αυτόνομα.
- 12 Η έννοια της δημόσιας αρχής μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε οργανωτικά-θεσμικά είτε λειτουργικά. Από το άρθρο 4, σημείο 7, ΓΚΠΔ σε συνδυασμό με το άρθρο 30, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, HSDIG συνάγεται ότι η δημόσια αρχή στο πλαίσιο των συγκεκριμένων διατάξεων πρέπει να νοηθεί υπό λειτουργική έννοια, διότι το άρθρο 30, παράγραφος 1, HSDIG εξαρτά την εφαρμογή του HSDIG και κατ' επέκταση του ΓΚΠΔ από το ποια καθήκοντα επιτελεί κάθε φορά η Βουλή της Έσσης (νομοθετικά ή διοικητικά). Κατά τη διάταξη αυτή, δημόσιες αρχές είναι όλοι οι δημόσιοι φορείς που επιτελούν καθήκοντα δημόσιας διοίκησης. Κατά συνέπεια, η Βουλή της Έσσης συνιστά δημόσια αρχή όταν επιτελεί καθήκοντα δημόσιας διοίκησης.
- 13 Το άρθρο 4, σημείο 7, ΓΚΠΔ εκτός από τον όρο της δημόσιας αρχής χρησιμοποιεί και τον όρο της «υπηρεσίας» και του «άλλου φορέα». Ο φορέας χαρακτηρίζεται από αυτοτέλεια στην οργάνωσή του και από το ότι είναι ανεξάρτητος από την εναλλαγή των υπαλλήλων καθώς και από το ότι επιτελεί ιδίω ονόματι αυτοτελή καθήκοντα. Η επιτροπή αναφορών της Βουλής της Έσσης είναι αυτοτελής φορέας, ήτοι δημόσια αρχή υπό οργανωτική έννοια.
- 14 Καθοριστικό είναι το εάν τα καθήκοντα του φορέα υπάγονται στον τομέα της δημόσιας διοίκησης. Μια θετική περιγραφή της διοίκησης δεν είναι δυνατή· ο καθορισμός της προκύπτει από την οριοθέτησή της έναντι των άλλων κρατικών λειτουργιών. Ως «διοίκηση» νοείται η δραστηριότητα εκτός των πεδίων της νομοθεσίας και της δικαιοσύνης. Η νομοθετική αρμοδιότητα του κοινοβουλίου είναι η αποστολή της νομοθετικής λειτουργίας, όπως ρητά διευκρινίζεται στην 41η αιτιολογική σκέψη του ΓΚΠΔ σχετικά με το ζήτημα τι συνιστά νομική βάση.
- 15 Η νομοθεσία είναι συναφώς η νομοθετική δραστηριότητα των νομοθετικών οργάνων, εν προκειμένω της Βουλής της Έσσης, όχι όμως της επιτροπής αναφορών. Η ελεγκτική και συμβουλευτική αποστολή της επιτροπής αναφορών της Βουλής της Έσσης δεν συνιστά ούτε δικαιοδοτική ούτε νομοθετική δραστηριότητα. Η επιτροπή αναφορών, βέβαια, έχει την εξουσία να αποκτά από την εκτελεστική λειτουργία όλες τις πληροφορίες σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά της αναφοράς τις οποίες χρειάζεται προκειμένου να μπορέσει να χειριστεί ορθώς την αναφορά.

- 16 Το δικαίωμα αναφοράς ρυθμίζεται στο άρθρο 16 HV (αντίστοιχο του άρθρου 17 του Θεμελιώδους Νόμου, GG). Σύμφωνα με αυτό, ο καθένας δύναται να απευθυνθεί γραπτώς υποβάλλοντας αιτήματα ή παράπονα στα όργανα λαϊκής εκπροσώπησης αλλά και σε κάθε άλλη διοικητική αρχή της Έσσης· ο υποβάλλων την αναφορά έχει συναφώς αξίωση παραλαβής της αναφοράς του, ουσιαστικής εξέτασης του αιτήματός του και αιτιολογημένης απόφασης εντός εύλογης προθεσμίας. Πέραν της αξίωσης έκδοσης απόφασης, το άρθρο 16 HV δεν εγγυάται, ωστόσο, καμία αξίωση ικανοποίησης του επιδιωκόμενου με την αναφορά αιτήματος.
- 17 Το γεγονός ότι η επιτροπή αναφορών αποτελεί τμήμα της Βουλής της Έσσης και συνακόλουθα ενός νομοθετικού οργάνου δεν οδηγεί αυτομάτως σε αντίστοιχη κατάταξη της επιτροπής αναφορών στη νομοθετική δραστηριότητα και επομένως στο κοινοβούλιο ως νομοθέτη. Το πεδίο δραστηριότητας της επιτροπής αναφορών δεν συμπίπτει με τις αρμοδιότητες της Βουλής της Έσσης (πρβλ. άρθρα 116 επ. HV), που προσδίδουν σε αυτή την ιδιότητά της ως νομοθετικό όργανο, διότι η δραστηριότητά της αφενός δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα και αφετέρου δεν υφίσταται κανένα δικαίωμα νομοθετικής πρωτοβουλίας ή διαπλαστικό δικαίωμα της επιτροπής αναφορών. Η δράση της εξαρτάται πάντοτε από την αίτηση του πολίτη και από το περιεχόμενο του αιτήματος. Το αυτό ισχύει για αναφορές στις δημόσιες αρχές. Συναφώς, δεν υπάρχει διαφορά ως προς το δικαίωμα αναφοράς μεταξύ δημοσίων αρχών και της Βουλής της Έσσης.
- 18 Επειδή ελλείπει ένας γενικός καθορισμός του περιεχομένου του νομικού όρου της δημόσιας αρχής και κατ' επέκταση της διοικήσεως, τούτος πρέπει να καθορισθεί εν προκειμένω *ad hoc*. Συναφώς, η διοίκηση πρέπει να νοείται ευρέως και συνακόλουθα να γίνεται δεκτή ευρεία έννοια της δημόσιας αρχής. Υπέρ αυτού συνηγορεί επίσης το ότι ο ΓΚΠΔ αντιθέτως προς την οδηγία 2003/4/EK (οδηγία πρόσβασης του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες) στο άρθρο του 2, σημείο 2, δεν εξαιρεί τα δικαστικά ή νομοθετικά όργανα (πρβλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Φεβρουαρίου 2012, Flachglas Torgau, C-204/09, EU:C:2012:71, σκέψεις 40-44).
- 19 Κατά συνέπεια, ο ρυθμιστικός σκοπός του ΓΚΠΔ έχει καθοριστική σημασία για την ερμηνεία του όρου «δημόσια αρχή». Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, ΓΚΠΔ, ο κανονισμός εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της δραστηριότητας του υπευθύνου επεξεργασίας. Συναφώς, η επιτροπή αναφορών της Βουλής της Έσσης δεν διαφοροποιείται κατ' ουδένα τρόπο από «διοικητική» δημόσια αρχή (αρχές προστασίας δεδομένων, εποπτικές αρχές προστασίας δεδομένων, ρυθμιστικές αρχές, αρχές χρηματοοικονομικής εποπτείας) σε σχέση με την αναφορά του υποκειμένου των δεδομένων.
- 20 Μέσω του ΓΚΠΔ θα πρέπει να ενισχύονται τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων και επομένως, το δικαίωμα της προσωπικότητας και ο αυτοπροσδιορισμός του πολίτη. Δεν προκύπτει από τις ουσιαστικές πτυχές του δικαιώματος αναφοράς για ποιον λόγο η αντιμετώπιση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ενός υποβάλλοντος αναφορά, σύμφωνα με το άρθρο 16 HV, σε

δημόσια αρχή υπόκειται στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων και τυγχάνει πλήρους δικαιώματος πρόσβασης βάσει του άρθρου 15 ΓΚΠΔ, αλλά τούτο δεν ισχύει για την αναφορά στην επιτροπή αναφορών της Βουλής της Έσσης. Για τον λόγο αυτό, το αιτούν δικαστήριο συμπεραίνει ότι η επιτροπή αναφορών της Βουλής της Έσσης είναι δημόσια αρχή (φορέας) κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 7, ΓΚΠΔ. Συνεπώς, κανένας λόγος άρνησης δεν μπορεί να αντιταχθεί στην κατά το άρθρο 15 ΓΚΠΔ πρόσβαση. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο δεν διαπιστώνει ούτε κάποιον περιορισμό σύμφωνα το άρθρο 23 ΓΚΠΔ. Κατά την άποψή του, στην αιτιολογική έκθεση του HDSIG, ο νομοθέτης του ομόσπονδου κράτους δεν αναφέρθηκε σε περιορισμό των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

- 21 Το δικαστήριο, ωστόσο, δύναται να υποβάλει το συγκεκριμένο προδικαστικό ερώτημα μόνον εάν αποτελεί «δικαστήριο» κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ. Για τα μνημονευόμενα στη νομολογία του Δικαστηρίου χαρακτηριστικά στοιχεία ενός «δικαστηρίου» παραπέμπει στις αποφάσεις της 17ης Ιουλίου 2014, *Torresi* (C-58/13 και C-59/13, EU:C:2014:2088, σκέψη 17), και της 6ης Οκτωβρίου 2015, *Consorti Sanitari del Maresme* (C-203/14, EU:C:2015:664, σκέψη 17).
- 22 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το στοιχείο της ανεξαρτησίας. Παραπέμπει στην ερμηνεία της απαιτήσεως ανεξαρτησίας στη νομολογία του Δικαστηρίου. Σύμφωνα με τη νομολογία αυτή, η απαίτηση της ανεξαρτησίας εμπεριέχει δύο πτυχές.
- 23 Η πρώτη πτυχή, εξωτερικής φύσεως, προϋποθέτει ότι το εν λόγω όργανο ασκεί τα καθήκοντά του εντελώς αυτόνομα, χωρίς να υπόκειται σε οποιαδήποτε ιεραρχική σχέση ή σχέση υπαγωγής έναντι οποιουδήποτε και χωρίς να λαμβάνει εντολές ή οδηγίες οποιασδήποτε προελεύσεως, οπότε προστατεύεται από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την ανεξάρτητη κρίση των μελών του όσον αφορά τις διαφορές που υπόκεινται στην κρίση τους (απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017, *Ramón Margarit Panicello*, C-503/15, EU:C:2017:126, σκέψη 37).
- 24 Η δεύτερη πτυχή, εσωτερικής φύσεως, συνδέεται με την έννοια της αμεροληψίας και συναρτάται προς την τήρηση ίσων αποστάσεων από τους διαδίκους και τα αντιμαχόμενα συμφέροντά τους σε σχέση με το αντικείμενο της διαφοράς. Η πτυχή αυτή επιτάσσει την τήρηση αντικειμενικότητας και την απουσία κάθε συμφέροντος από τη λύση της διαφοράς πέραν της αυστηρής εφαρμογής των κανόνων δικαίου (απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017, *Ramón Margarit Panicello*, C-503/15, EU:C:2017:126, σκέψη 38).

Επί της πρώτης πτυχής

- 25 Όσον αφορά την πρώτη πτυχή, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες για τον λόγο ότι τα δικαστήρια συνδέονται ιεραρχικά με το υπουργείο δικαιοσύνης και συνεπώς υπάγονται σε αυτό, ακόμη και στην περίπτωση που τα δικαστήρια δεν λαμβάνουν εντολές ή οδηγίες οποιασδήποτε προελεύσεως.
- 26 Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στη νομολογία του Δικαστηρίου ως προς την ανεξαρτησία των εποπτικών αρχών στον τομέα της προστασίας δεδομένων, κατά την οποία η άσκηση κάθε εξωτερικής επιρροής, είτε άμεσης είτε έμμεσης (του ομοσπονδιακού κράτους ή των ομόσπονδων κρατών) πρέπει να παραλείπεται (πρβλ. απόφαση της 9ης Μαρτίου 2010, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-518/07, EU:C:2010:125, σκέψη 19 καθώς και σκέψεις 28, 30, 34, 36). Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, τούτο θα έπρεπε να ισχύει και για τα δικαστήρια. Τα δικαστήρια επίσης δεν θα έπρεπε να υπόκεινται σε κανενός είδους επιρροή και εντολές κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Τούτο δεν ισχύει μόνον κατά την ουσιαστική απονομή δικαιοσύνης (λήψη αποφάσεως), αλλά και κατά την πορεία προς τη λήψη αποφάσεως· ήτοι κατά την οργάνωση των δικαστηρίων, τη διεξαγωγή των διαδικασιών και τις χρησιμοποιούμενες τεχνολογίες κ.λπ.
- 27 Αυτό δεν συμβαίνει εν προκειμένω. Η εξωτερική και εσωτερική οργάνωση καθορίζεται από το υπουργείο, με τον κανονισμό λειτουργίας για τα δικαστήρια και τις εισαγγελικές αρχές, καθώς και από άλλες νομικές πράξεις. Το υπουργείο καθορίζει με έναν κεντρικό φορέα παροχής υπηρεσιών, την Κεντρική Διεύθυνση Επεξεργασίας Δεδομένων της Έσσης (HZD), τους τρόπους επικοινωνίας (τηλέφωνο, τηλεομοιοτυπία, διαδίκτυο και άλλα) και το σύστημα ηλεκτρονικής επεξεργασίας δεδομένων με τον επονομαζόμενο «H/Y Έσση» [„HessenPC“], ο οποίος σχεδιάστηκε για τη Διοίκηση. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, ότι η Διοίκηση, σε τελική ανάλυση, δύναται να έχει πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα των δικαστηρίων, ακόμη και αν στην πράξη ενδεχομένως δεν το πράττει. Επομένως, τα δικαστήρια δεν απολαύουν της ανεξαρτησίας που θα τους επέτρεπε να εκτελούν τα καθήκοντά τους χωρίς εξωτερική επιρροή.
- 28 Δεν αποκλείεται τα δικαστήρια που, με την εξαίρεση των «ανεξάρτητων δικαστών», αποτελούν τμήμα της γενικής κρατικής διοίκησης και επομένως υπάγονται στην κυβέρνηση του κάθε ομόσπονδου κράτους να μην είναι σε θέση να ενεργήσουν αντικειμενικά όταν ερμηνεύουν και εφαρμόζουν εθνικές και ευρωπαϊκές διατάξεις. Τούτο αποδεικνύεται ήδη από το ότι τα δικαστήρια, αντιθέτως προς τον ΓΚΠΔ, δεν διαθέτουν αυτοτελή έλεγχο προστασίας των δεδομένων, διότι το κύριο τμήμα της επεξεργασίας των δεδομένων καθορίζεται από το υπουργείο δικαιοσύνης της Έσσης, ήτοι από την υπηρεσία του τεχνολογίας των πληροφοριών (υπηρεσία IT· πρόκειται για μια μεσαίου επιπέδου δημόσια αρχή στον τομέα αρμοδιοτήτων του υπουργείου δικαιοσύνης) και από την HZD, χωρίς ένα δικαστήριο να ασκεί αποτελεσματική επιρροή συναφώς (πρβλ. 20ή αιτιολογική σκέψη του ΓΚΠΔ). Ειδικότερα, η δικαιοδοτική δραστηριότητα δεν ασκείται μόνον μέσω της εκδιδόμενης αποφάσεως αλλά

αφορά τη συνολική διεξαγωγή της δίκης, από την κατάθεση της αγωγής/της αιτήσεως έως τη διεκπεραίωση με την επίδοση της αποφάσεως/της διατάξεως.

- 29 Και μόνον ο κίνδυνος πολιτικής επιρροής επί των δικαστηρίων (μέσω εξοπλισμού, τοποθέτησης προσωπικού κ.λπ. από το υπουργείο δικαιοσύνης) δύναται να προκαλέσει κίνδυνο επιρροής επί των αποφάσεων των δικαστηρίων. Μια στατιστική που διεξάγεται από το υπουργείο σχετικά με τον δικαστηριακό φόρτο δύναται παραδείγματος χάρη να προκαλέσει «πίεση διεκπεραίωσης». Συναφώς, κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, η εν λόγω στατιστική λίγα αποκαλύπτει για τον πραγματικό φόρτο των δικαστηρίων, δεδομένου ότι οι προθεσμίες της μέσης διεκπεραίωσης για δικαστικές αποφάσεις καθορίζονται από το ίδιο το υπουργείο και ορισμένες διαδικασίες, που πρέπει επίσης να διεκπεραιωθούν, δεν περιέχονται καθόλου στη στατιστική.

Επί της δεύτερης πτυχής

- 30 Ως προς τη δεύτερη πτυχή, διαπιστώνεται ότι το εθνικό συνταγματικό δίκαιο εγγύεται μόνον τη λειτουργική ανεξαρτησία, όχι όμως τη θεσμική ανεξαρτησία των δικαστηρίων. Τούτο εκδηλώνεται με το ότι οι δικαστικοί λειτουργοί –και επομένως και οι δικαστές του αιτούντος δικαστηρίου– διορίζονται και προάγονται από τον υπουργό/την υπουργό του υπουργείου δικαιοσύνης της Έσσης (άρθρο 3 HRiG), η υπηρεσιακή αξιολόγησή τους ρυθμίζεται από το υπουργείο δικαιοσύνης της Έσσης (άρθρο 2b HRiG) και κατά τα λοιπά εφαρμόζονται στους δικαστικούς λειτουργούς οι διατάξεις του δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου.
- 31 Κατά το άρθρο 18 VwGO («Προσωρινός δικαστής») δύναται να διορισθεί προσωρινός δικαστής, για την κάλυψη προσωρινής μόνο ανάγκης σε προσωπικό, μόνιμος δημόσιος υπάλληλος ο οποίος έχει αποκτήσει ικανότητα άσκησης δικαστικών καθηκόντων, για διάρκεια δύο τουλάχιστον ετών και, κατά μέγιστο όριο, για τη διάρκεια της κύριας θέσεώς του. Ο δημόσιος αυτός υπάλληλος επιστρέφει κατόπιν στη διοίκηση. Τούτο υποτίθεται ότι καλύπτει στα πρωτοβάθμια διοικητικά δικαστήρια, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, προσωρινή αυξημένη ανάγκη σε προσωπικό και είναι σύμφωνο με τον Θεμελιώδη Νόμο. Ο δε προσωρινός δικαστής μπορεί να προέρχεται και από δημόσια υπηρεσία η οποία έχει συχνά τον ρόλο της καθής ενώπιον του δικαστηρίου.
- 32 Όσον αφορά την ανεξαρτησία, ωστόσο, πρέπει να ληφθεί υπόψη και ο τρόπος διορισμού των μελών ενός δικαστηρίου (πρβλ. συναφώς ειδικότερα απόφαση του ΕΔΔΑ της 18ης Ιουλίου 2013, Maktouf και Damjanovic κατά Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, ECLI:CE:ECHR:2013:0718JUD000231208). Τούτο είναι πιθανώς αμφίβολο στην περίπτωση των προσωρινών δικαστών.
- 33 Ως εκ τούτου, τίθεται το ερώτημα αν οι δικαστικοί λειτουργοί οι οποίοι διορίζονται και προάγονται από τον υπουργό/την υπουργό δικαιοσύνης, ο οποίος/η οποία αποφασίζει και για τη διαχείριση των προσωπικών τους δεδομένων ως προς μια δημοσίευση των στοιχείων επικοινωνίας τους (έστω και μόνο εντός του ομόσπονδου κράτους της Έσσης) διαθέτουν, τουλάχιστον σε δίκες

στις οποίες συμμετέχει το υπουργείο δικαιοσύνης της Έσσης, πλήρη ανεξαρτησία και δύνανται να αποφασίζουν χωρίς καμία επιρροή, έστω και μόνο διότι αιτήθηκαν την κατάληψη θέσεως διά προαγωγής, για την οποία, σε τελική ανάλυση, θα αποφασίσει πάλι το υπουργείο δικαιοσύνης. Εν προκειμένω, κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, δεν μπορεί να ισχύσει τίποτα άλλο από αυτό που αποφασίστηκε ως προς την οδηγία 95/46/EK αναφορικά με τις εποπτικές αρχές προστασίας δεδομένων – πολύ περισσότερο πρέπει τα μνημονεύόμενα στην απόφαση για μια δημόσια αρχή μέτρα να ισχύσουν κατά μείζονα λόγο για τη δικαστική εξουσία και συνακόλουθα για τα δικαστήρια (πρβλ. προτάσεις Γενικού Εισαγγελέα Bobek, C-530/16, EU:C:2018:29, σημείο 32 επ.).

- 34 Τα δικαστήρια είναι λειτουργικώς ανεξάρτητα μόνο στον βαθμό που οι δικαστές τους είναι ανεξάρτητοι και υπόκεινται μόνο στον νόμο (άρθρο 126 HV). Κατά τα λοιπά, οι δικαστές, και κατά μείζονα λόγο το δικαστήριο, υπόκεινται στην εξωτερική επιρροή. Πράγματι, το υπουργείο δικαιοσύνης αποφασίζει για τον αριθμό των δικαστικών λειτουργών και τις οργανικές θέσεις κάθε δικαστηρίου καθώς και για το μη δικαστικό προσωπικό των δικαστηρίων. Αποφασίζει επίσης για τον εξοπλισμό ενός δικαστηρίου, μεταξύ άλλων με σύστημα ηλεκτρονικής επεξεργασίας δεδομένων και προγράμματα πληροφορικής.
- 35 Η λειτουργική ανεξαρτησία των δικαστών, ωστόσο, δεν αρκεί από μόνη της για να προστατεύει το δικαστήριο από κάθε εξωτερική επιρροή. Ειδικότερα, η ανεξαρτησία θα πρέπει όχι μόνο να αποκλείει την άσκηση άμεσης επιρροής με τη μορφή εντολών αλλά και να εξασφαλίζει ότι οι δικαστές δεν υπόκεινται σε εξωτερική επιρροή, είτε άμεση είτε έμμεση, που θα μπορούσε να επηρεάσει το περιεχόμενο των αποφάσεων του δικαστηρίου (πρβλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Οκτωβρίου 2012, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Δημοκρατίας της Αυστρίας, C-614/10, EU:C:2012:631, σκέψεις 41-43).